

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
W KATOWICACH

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1- 26).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FAŁSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Stopień: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	Razem	
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	3	3	3	3	3	1	3	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	1	13	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																												

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Tekst do zadań 1. - 3.

Julian Przyboś

LIPIEC

(1) Na świadectwach, wzbici w radość, odlecieli uczniowie,
drży powietrze po ich śmigłym zniku.

(2) Wakacje, panie profesorze! Pora
trześć wesoło słowa jak futra na wiosnę
oraz
czasowniki przez dni lata odmieniać!

(3) Wóz przetoczył się z nagła – i w łozinie zzieleniał.
Tylko pustki rozprysniętej w słońcu – udar.
Skacząc z bryczki, zaoczę:

(4) Bosonogi gęsiarek biegł, zaczerpnął ze źródła,
znikł, jak gdyby on wybiegał
potoczek.

(5) Okolicę, serce wyniosłe, przesywa na przestrzał
strumień!

(6) Lecz z połogich pagórków – wahającą się odpowiedź –
inne wzgórze – dalszą górę kołysze.

(7) Jak ten skryty poryw widoku i ciszę zatuloną w szumie
szepczanymi pytaniami – wydać?

(8) Jakże w cieniu, pod lipą – przysłowić?

Julian Przyboś, *Lipiec*. [w:] *Sytuacje liryczne. Wybór poezji*.
Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Warszawa 1989, s.67-68.

Zadanie 1. (0-3)

Wiersz w postaci obrazów poetyckich przedstawia przeżycia nauczyciela i uczniów. Dopasuj odpowiednią część wiersza do każdej nazwy obrazu poetyckiego, a następnie określ jego funkcję.

Lp.	Część wiersza	Nazwa obrazu poetyckiego	Funkcja obrazu poetyckiego
1.		Koniec roku szkolnego.	
2.		Wakacyjne rozmowy.	
3.		Wiejski krajobraz.	
4.		Cisza i spokój na łonie natury.	

Zadanie 2. (0-3)

W każdym cytacie wskaż dwa środki stylistyczne (inne niż obraz poetycki) i określ ich funkcję w wierszu.

Lp.	Cytat	Środek stylistyczny	<u>Funkcja w wierszu</u>
1.	<i>trzepać wesolo słowa jak futra na wiosnę</i>		
2.	<i>Jakże w cieniu, pod lipą – przysłowiec?</i>		
3.	<i>przeszywa na przestrzał strumień!</i>		

Zadanie 3. (0-3)

Z drugiej części wiersza wypisz samodzielne części mowy w formie podstawowej i utwórz od nich inne wyrazy z tej samej rodziny, w których wystąpią podane oboczności.

	wyraz z wiersza w formie podstawowej	forma z rodziny wyrazów	oboczności
A.			r : rz
B.			o : ó
C.			Ø : e

Teksty do zadania 4.**Fragment 1.**

Pogładził ich po głowach i rzekł upominająco:

- Nie łamcie ino gałęzi, bo na bezrok¹ gruszek mieć nie będziecie.
- My nie rzucalim na gruszki, ino że tam jest gapie gniazdo² - ozwał się śmielszy. [...]
- Pan Bóg dał latoś urodzaj na kartofle, co? - mówił, wyciągając otwartą tabakierkę do mężczyzn - brali sumiennie i z szacunkiem w szczypty, nie śmiejąc przy nim zażywać.
- Juści, kartofle kiej kocie łby i dużo pod krzami.

Władysław S. Reymont, *Chłopi*. PIW, Warszawa 1958, t. I, s.11.

¹ Bezrok – w przyszłym roku.

² Gapie gniazdo – gniazdo wron.

Fragment 2.

Chciał był pan Skrzetuski z tatarską chorągwią naprzód skoczyć, ale zbyt był osłabiony, zresztą książę trzymał go przy swej osobie, bo życzył mieć relację z namiestnikowego posłowania do Siczy. Musiał więc rycerz sprawę zdawać, jako jechał, jak go na Chortycy napadli i do Siczy powlekli, tylko o swych certacjach¹ z Chmielnickim zamilczał, by się nie zdawało, że sobie chwałbę czyni. Najbardziej zalterowała² księcia wiadomość o tym, że stary Grodzicki prochów nie miał i że przeto długo się bronić nie obiecywał.

Henryk Sienkiewicz, *Ogniem i mieczem*. PIW, Warszawa 1987, t. I, s.259.

¹ Certacja – spór, dyskusja. ² Zalterować – martwić, smucić.

Fragment 3.

- Nie wykręcaj się — powiedziałem — chodzi o sposób na gogów. [...]
- Obiecałem ci wdzięczność, Ciamcia, ale nie obiecywałem, że zdradzę sposób. [...]
- To będzie kosztowało pięć.
- Rybaków? — zapytałem. [...]
- Nie, pięć czerwonych.
- Ile?!
- Pięć czerwoniaków, czyli tatusiów.
- Masz chyba grypę — powiedziałem. [...]
- Uszczypnij się w łędźwie — zaproponował wzburzony Zasepa.
- To jest paskarstwo, czarny rynek! — wybuchnął Słaby.
- A ty myślałeś, że Delikatesy?

Edmund Niziurski, *Sposób na Alcybiadesa*. Czytelnik, Warszawa 1977, s.67-69.

Zadanie 4. (0-3)

Jakie trzy różne typy stylizacji językowych reprezentują podane fragmenty? Nazwij je i podaj po dwie cechy każdej ze stylizacji.

- a) stylizacja w 1. fragmencie -
- 1. cecha
- 2. cecha
- b) stylizacja w 2. fragmencie -
- 1. cecha
- 2. cecha
- c) stylizacja w 3. fragmencie -
- 1. cecha
- 2. cecha

Zadania 5. - 9. dotyczą powieści E. Niziurskiego, SPOSÓB NA ALCYBIADESA.

- Proszę kolegów, na terenie szkoły zwalczają się dwie tendencje, czyli dążenia. Tendencja gogów i tendencja uczniów. [...] Jest zrozumiałe, że gogowie w imię swych szlacheckich celów mają stale skłonność do śrubowania poziomu, zabierania nam czasu i nakładania na nas coraz większych ciężarów. Gdybyśmy nie przeciwstawiali się gogom, przekarmiliby nas tłustymi pulpetami wiadomości, doprowadzili do utraty kondycji fizycznej i ogólnego charłactwa, co w konsekwencji obróciłoby się przeciw samym nieumiarkowanym i zachłannym gogom. [...]

Tajemnica sukcesów naszej starej i sławnej szkoły polegała na tym, że mimo drobnych odchyłeń w tę lub w drugą stronę, między tymi dwiema tendencjami została zachowana złota równowaga. [...] Lecz oto teraz wy, klasa ósma A, stanowicie niebezpieczne zagrożenie dla tej równowagi.

- Dlaczego? - wykrztusił Zasepa. - Przecież my uprawialiśmy właśnie wolność.
- My się wciąż nie rozumiemy, kolego — uśmiechnął się krzywo Alibaba. [...]
- Mamy do was dwie pretensje główne. Po pierwsze, nie ubezpieczyliście wolności, a po drugie, źle posługiwaliście się wolnością. [...] Od dwu dni obserwujemy groźny niepokój i chorobliwe ruchy Ciała. [...] Od dwu dni gogowie zapuszczają w nas przykre sondy próbne i badają głębokość naszej wiedzy, co nie należy do zabiegów przyjemnych. [...]
- Zlecono mi zawiadomić was, że wyznaczono wam miesięczny termin dla uspokojenia wzburzonego Ciała. [...]

Alibaba zeskoczył z katedry i ruszył do drzwi.

Edmund Niziurski, *Sposób na Alcybiadesa*. Czytelnik, Warszawa 1977, s.20-22.

Zadanie 5. (0-3)

Uzupełnij tabelę, wpisując po jednym cytacie potwierdzającym, że wypowiedź Alibaby to przemówienie.

Lp.	Element kompozycji	Cytat potwierdzający
1.	zwrot do słuchacza	
2.	przedstawienie sytuacji	
3.	podsumowanie przemówienia	
4.	sformułowania o charakterze oceniającym	
5.	nawiązanie kontaktu ze słuchaczami (oprócz wstępu)	

Zadanie 6. (0-3)

Na podstawie znajomości utworu rozpoznaj bohaterów opisanych w poniższych fragmentach powieści. Napisz, jaką rolę odegrali w życiu Ciamciary i jego kolegów.

	Cytat	Bohater	Rola w życiu Ciamciary i jego kolegów
A.	<i>Jeniec zabalgotał pod kneblem, wyprężył się, a potem począł wykonywać jakieś gwałtowne skręty tułowiem z energią, której u niego nawet nie podejrzewaliśmy. Wkrótce widać już tylko było na trawniku bezkształtną, pstrokatą masę trzepocącą się z nieprawdopodobną szybkością i wzbijającą w górę tumany zeschłych liści, traw i ziół.</i>		
B.	<i>[Była to] istota wątła, wrażliwa i pełna wiary w młodzież [...] Otóż, gdy tylko poznaliśmy, że mamy do czynienia nie z gogiem, ale z aniołem, [...] wykorzystywaliśmy niecznie ten fakt i zaczęliśmy w sposób niegodny wystawiać na próby cierpliwość anioła.</i>		
C.	<i>Stał jak posąg zaklęty. [...] Oslupienie [...] trwało, [...] około trzydziestu minut, co, jak mi oznajmiono potem, było rekordem jego gogicznych osłupień, dotychczas nie pobitym zresztą.</i>		
D.	<i>[...] jest nie tylko przygnębiony [...] znajduje się w stanie rozbicia zasadniczego. Najlepszym tego dowodem jest, że został poetą.</i>		

Zadanie 7. (0-1)

Jakie zmiany zaszły w profesorze Misiaku po zastosowaniu SPONY? Uzupełnij tabelę, podając przykłady.

obszar zmian	prof. Misiak przed zastosowaniem SPONY	prof. Misiak po zastosowaniu SPONY
wygląd		
zachowanie		

Zadanie 8. (0-3)

Wytłumacz, na czym polegały kolejne etapy wariantu NUPUM.

Uczynki Dezorientujące -

Haszysz -

Wąż Morski

Instytucja Dyżurnych -

Zadanie 9. (0-1)

Uzasadnij, że uczniowie stali się "ofiarami" wymyślonego przez siebie sposobu na Alcybiadesa.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0-2)

W podkreślonym fragmencie powieści znajdź wyrazy pochodne utworzone za pomocą wskazanych formantów (po jednym przykładzie).

a) wzrostka -

b) przyrostka -

c) przedrostka -

Zadanie 11. (0-2)

Określ poprawność użycia związków frazeologicznych wywodzących się z mitologii. Zaznacz P, jeśli zdanie jest zapisane poprawnie lub F, jeśli jest zapisane błędnie.

A.	Mój pokój przypomina stajnię Augiasza, dlatego powinienem w końcu go posprzątać.	P	F
B.	Wiadomości szybko wchodzą mi do głowy, więc nauka dla mnie to syzyfowa praca.	P	F
C.	Michał od kilku dni rysuje w zeszyte serduszka – pewnie ogarnął go olimpijski spokój.	P	F
D.	Skoki w dal to moja pięta Achilleśa, więc nie muszę już ćwiczyć, by dorównać kolegom.	P	F
E.	Po powrocie z treningu czułem się zmęczony, więc szybko wpadłem w objęcia Morfeusza.	P	F

Zadania 12. - 18. dotyczą powieści V. Roth, NIEZGODNA.**Zadanie 12. (0-1)**

Nazwom frakcji (1, 2, 3, 4) przyporządkuj odpowiednie cechy (A, B, C, D lub E), a następnie dobierz do nich po jednym Antonimie (I, II, III, IV lub V).

Nazwa frakcji	Cecha	Antonim
1. Serdeczność	A. bezinteresowność	I. zawiść
2. Altruizm	B. życzliwość	II. egoizm
3. Erudycja	C. uczciwość	III. ignorancja
4. Prawość	D. mądrość	IV. oszustwo
	E. odwaga	V. ostrożność

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1AI, 2BII, 3DIII, 4EV
- B. 1CII, 2DIII, 3EV, 4AIV
- C. 1BI, 2AIV, 3DIII, 4CII
- D. 1BI, 2AII, 3DIII, 4CIV

Zadanie 13. (0-1)

Wyjaśnij, dlaczego podział na frakcje nie powiódł się.

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0-2)

W charakterze Tris obserwujemy cechy dwóch frakcji. Podaj po 3 przykłady zachowań, które o tym świadczą.

	Zachowania altruistyczne u Tris	Zachowania nieustraszone u Tris
1. przykład		
2. przykład		
3. przykład		

Zadanie 15. (0-2)

Udowodnij, że Cztery w trakcie nowicjatu zachowuje się jak wskazane w tabeli osoby.

Lp.	Rola odgrywana przez Cztery	Wydarzenie potwierdzające
1.	Nieustraszony	
2.	instruktor	
3.	Tobias	

Zadanie 16. (0-2)

Uzasadnij, że Eric szkolił młodych Nieustraszonych zgodnie z zasadą *Odważny nigdy się nie poddaje*. Podaj trzy różne argumenty.

Argument 1.

 Argument 2.

 Argument 3.

Zadanie 17. (0-2)

Niegodna to powieść fantastycznonaukowa. Odwołując się do treści książki, uzupełnij tabelę.

	Przykład	Cecha powieści fantastycznonaukowej
A.	<i>Transmitery łączą umysł z programem symulacyjnym. [...] Erudyci wynaleźli serum.</i>	
B.		wydarzenia umiejscowione w przyszłości
C.		autor podejmuje problemy filozoficzne lub społeczne
D.	<i>[...] stymuluje ciało migdałowe, część mózgu zaangażowaną w przetwarzanie negatywnych emocji, jak strach, a potem wywołuje halucynacje.</i>	

Zadanie 18. (0-2)

Na podstawie podanych informacji rozpoznaj typy bohaterów literackich. Odwołując się do treści powieści V. Roth, do każdego podaj inny przykład.

	definicja	typ bohatera	przykład z powieści
A.	Grupa równorzędnych bohaterów reprezentujących określone środowisko/ grupę społeczną.		
B.	Postać o cechach, z którymi odbiorca nie chce się solidaryzować.		
C.	Postać, której cechy są niezmiennie w przebiegu akcji.		
D.	Postać, wokół której koncentruje się akcja utworu.		

Tekst do zadań 19. - 21.

Zbigniew Herbert

PAN OD PRZYRODY

[...] on pierwszy pokazał nam
nogę zdechłej żaby
która dotykana igłą
gwałtownie się kurczy [...]

on przyniósł
ciemne ziarno
i powiedział: sporysz

z jego namowy w dziesiątym roku życia
zostałem ojcem
gdy po napiętym oczekiwaniu
z kasztana zanurzonego w wodzie
ukazał się żółty kiełek
i wszystko rozśpiewało się
wokoło

w drugim roku wojny
zabili pana od przyrody
łobuzy od historii

jeśli poszedł do nieba –

może chodzi teraz
na długich promieniach
odzianych w szare pończochy
z ogromną siatką
i zieloną skrzynią
wesoło dyndającą z tyłu

ale jeśli nie poszedł do góry –

kiedy na leśnej ścieżce
spotykam żuka który gramoli się
na kopiec piasku
podchodzę
szastam nogami
i mówię:

– dzień dobry panie profesorze

pozwoli pan że mu pomogę –
przenoszę go delikatnie
i długo za nim patrzę
aż ginie
w ciemnym pokoju profesorskim
na końcu korytarza liści

Zbigniew Herbert, *Pan od przyrody*. [w:] B. Kryda, *Krajobraz poezji polskiej. Antologia*.
WSiP, Warszawa 1992, s.359-361.

Zadanie 19. (0-1)

Oceń, które zdanie jest fałszywe. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Wiersz Z. Herberta to przykład wiersza wolnego.	F
2.	W utworze można odnaleźć nawiązania do II wojny światowej.	F
3.	Konstrukcja <i>pan od przyrody</i> i <i>łobuzy od historii</i> to przykład paralelizmu.	F
4.	Podmiot liryczny o nauczycielu mówi z miłością i czułością, ale także z ironią.	F
5.	Wypowiedź w pierwszej osobie sprawia, że staje się ona osobistym wyznaniem.	F

Zadanie 20. (0-1)

Jaką rolę odegrał nauczyciel w życiu bohatera lirycznego?

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0-1)

Co łączy obie hipotezy na temat życia pośmiertnego *pana od przyrody*?

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0-1)

Oceń poprawność akcentowania w podanych zdaniach. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1.	W jeden dzień zrobiliśmy na drutach osiemset aniółków .
2.	Panowie zaśpiewaliby na akademii z okazji 100-lecia Rzeczpospolitej.
3.	Niestety, w klasach początkowych nauczyliscie się liczyć tylko do pięcuset .
4.	Czy przeczytali byście podręcznik do matematyki, aby zrobić przyjemność Monice ?

- A. Tylko wypowiedzi 1. i 2. są poprawne.
- B. Tylko wypowiedzi 2. i 3. są poprawne.
- C. Tylko wypowiedzi 1. i 3. są poprawne.
- D. Tylko wypowiedzi 3. i 4. są poprawne.

Zadanie 23. (0-1)

W jakiej kolejności w zdaniu *Wyszedszy z dworca, udaliśmy się w umówionym kierunku, wciąż licząc na zadowalający finał naszej kolejnej eskapady* występują imiesłowy?

- A. Przysłówkowy współczesny, przysłówkowy uprzedni, przymiotnikowy czynny, przymiotnikowy bierny.
- B. Przysłówkowy uprzedni, przysłówkowy współczesny, przymiotnikowy czynny, przymiotnikowy bierny.
- C. Przysłówkowy uprzedni, przymiotnikowy bierny, przymiotnikowy czynny, przysłówkowy współczesny.
- D. Przysłówkowy uprzedni, przymiotnikowy bierny, przysłówkowy współczesny, przymiotnikowy czynny.

Zadanie 24. (0-2)

W podanych zdaniach przekształć podkreślone orzeczenia na odpowiednie imiesłowy. Pamiętaj o interpunkcji.

a) Gdy usłyszał pukanie, ostrożnie podszedł do drzwi.

.....

b) Goście, których długo oczekiwaliśmy, w końcu przyjechali.

.....

c) Chcieliśmy pomóc w wykopkach i zgłosiliśmy się do sołtysa.

.....

d) Na wakacjach poznaliśmy chłopaka, który pisał piękne wiersze.

.....

Zadanie 25. (0-1)

Wskaż szereg, w którym znajdują tylko wyrazy z ó wymiennym.

- A. Siódmy, ogórek, włóczka, kółko, przeróbka.
- B. Wspólny, pogrózka, tchórz, góral, półrocze.
- C. Mówić, podróżny, pióro, spróchniały, spór.
- D. Chór, róża, córka, żółw, znów.

Zadanie 26. (0-13)

Nauczyciele powinni łączyć autorytet z ciepłem, otwartością i pewnością siebie. (C. Boyes)

Napisz charakterystykę postaci literackiej, która mogłaby być idealnym nauczycielem.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

